

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Autobusowego K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem (...)
o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i objęcie ubezpieczeniem społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
odmawia zasądzenia na rzecz pozwanego organu rentowego
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 września 2018 r. oddalił apelację odwołującego się Szczecińskiego Przedsiębiorstwa Autobusowego "K." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 19 grudnia 2014 r. oddalającego jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. o podleganiu zainteresowanych pracowniczym ubezpieczeniom społecznym. W decyzjach z dnia 14 marca 2013 r.

organ rentowy określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne (...) jako podlegających ubezpieczeniom pracowników płatnika składek w okresach wskazanych w kontestowanych decyzjach. W kolejnych decyzjach z 28 i 29 listopada 2013 r. organ rentowy stwierdził, że zainteresowani z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z L. Ż., a wykonywanych na rzecz odwołującego się, z którym pozostawali w stosunkach pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownicy płatnika składek w okresach wskazanych w decyzjach z 14 marca 2013 r., a płatnikiem składek na te ubezpieczenia społeczne jest odwołujący się.

Sądy obu instancji uznały, że skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy). Takie osoby podlegają zgłoszeniu do pracowniczych ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy systemowej), którym jest pracodawca zainteresowanych (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy), ponieważ dyspozycje art. 8 ust. 2a ustawy rozszerzają pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli na tej podstawie świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy. W konsekwencji pracodawca w celu prawidłowego ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zatem zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Obowiązki płatnika składek obciążają zawsze podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest świadczona i który uzyskuje jej rezultaty, bez możliwości unikania obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił naruszenie: 1/ art. 2 Konstytucji RP przez przyjęcie wykładni przepisu art 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej ustawa systemowa) stojącej w sprzeczności z zasadą demokratycznego państwa prawa, w tym w szczególności zasadą

poprawnej legislacji; 2/ art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że definiuje on pracodawcę jako płatnika składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli zawarła ją z osobą trzecią i w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, 3/ art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez niezastosowanie, podczas gdy z jego treści jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą umowę zlecenia jest podmiot pozostający z tą osobą w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniem, 4/ art. 17 ust. 1 i 2 w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez niezastosowanie i przyjęcie, że podmiotem zobowiązanym do obliczenia, w tym także części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonego, potrącenia ich ze środków ubezpieczonego a następnie przekazania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz z częścią finansowaną przez płatnika, za zleceniobiorcę może być podmiot trzeci, tj. podmiot niepozostający z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym wypłatę wynagrodzenia i objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, a zatem podmiot inny niż zleceniodawca ubezpieczonego, 5/ art. 18 ust. 1 i 1a w związku z art. 8 ust. 2a oraz art. 4 pkt 2 lit. a oraz art. 17 ust. 1 oraz art. 4 pkt 9 ustawy systemowej przez błędne zastosowanie i przyjęcie, że w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne pracownika pracodawca ma obowiązek uwzględnić jego przychód z tytułu zlecenia zawartej z osobą trzecią, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, pomimo iż tego rodzaju przychód nie został przez pracodawcę wypłacony, ani postawiony do dyspozycji pracownika i pracodawca nie jest stroną umowy cywilnoprawnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że „jest ona oczywiście uzasadniona, a w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne wymagające wyjaśnienia”. W takiej ocenie, przedmiotem sporu jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. O ile przepis ten w zakresie uznania wskazanych w nim osób za pracowników był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, o tyle Sąd

Najwyższy nie przeanalizował zagadnienia systemowo „pod kątem tego, czy w ustawie systemowej istnieje podstawa prawna do uznania, że obowiązek naliczenia i odprowadzenia składek - w przypadku, gdy praca świadczona jest na rzecz pracodawcy, ale umowa cywilna została zawarta z osobą trzecią, która wypłaca wynagrodzenia - obciąża tego pracodawcę, w szczególności czy tę podstawę prawną stanowi powszechnie uznany w orzecznictwie art. 8 ust. 2a ustawy”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od organu na rzecz płatnika kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kolejna skarga kasacyjna wniesiona w podobnej sprawie nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Należy zatem powtórzyć, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na precyzyjnym sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został dotychczas rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Tymczasem Sąd Najwyższy w utrwalonym orzecznictwie odniósł się już do sformułowanego przez skarżącą problemu wskazania płatnika składek na ubezpieczenia społeczne, w sytuacji, gdy praca była świadczona na rzecz

pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią. Zagadnienie to nie ma zatem waloru nowości.

Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku oparł się na jednolitej i ugruntowanej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjmowanej w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) przyjął, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej). Zdaniem Sądu Najwyższego, art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, dlatego naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy, który jest płatnikiem składek (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Za taką wykładnią przemawiają także dyspozycje art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że do ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a tej ustawy, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej zawsze „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego - wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117.

W konsekwencji Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmawiając zasądzenia na rzecz pozwanego organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym ze względu na

niedochowanie terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną, o którym mowa w art. 398⁷ § k.p.c.